

- המורה נכנס לכיתה וכתב על הלוח "עולם המצוות".
 המורה: לקראת מתן תורה בחרתי בנושא המצוות. מי זוכר כמה מצוות נתנו לנו בהר סיני?
 משה: 613 מצוות שבהם 365 מצוות לא תעשה כנגד ימות החמה וכנגד גידי האדם, ו248 מצוות עשה כנגד
 אברי האדם.
 המורה: יופי של תשובה, משה. אולי מישוהו כאן יודע למה היה חשוב לחז"ל להמשיל את המצוות לאברי
 האדם?
 חיים: אני לא בטוח, אבל אולי חכמים רצו ללמד אותנו את המסר הבא: לכולנו ברור שראשו של האדם חשוב
 יותר מן אצבעות כף הרגל, אבל אף אחד לא מוכן לוותר על אצבעות אלו. כך למרות שלפי דעתנו יש
 מצוות חשובות יותר ויש מצוות הנראות לנו חשובות פחות – אין לנו לוותר על שום מצווה.
 המורה: איזה רעיון יפה! עכשיו אני מבקש מכל זוג תלמידים לדון ביניהם, להחליט ולרשום מהם לדעתם שלוש
 המצוות החשובות ביותר בתורה.

... המורה: כן, מי רוצה לקרוא את מה שכתב?

דני: אני ואבי בחרנו במצוות לא תעשה: גילוי עריות, שפיכות דמים ועבודה זרה, כי אלו המצוות שנאמר עליהם: _____.

המורה: רעיון יפה. מי רוצה להציע משהו נוסף?

שמואל: אנו בחרנו במצוות השבת, איסור אכילת חזיר וברית המילה, כי אלו המצוות המייחדות את עם ישראל.

המורה: גם זה רעיון מעניין מאוד. למי יש עוד משהו להוסיף?

יהודה: אנו כתבנו את המצוות הבאות: אנוכי ה' אלוהיך, לא יהיה לך אלקים אחרים על פני, לא תשא את שם ה' לשווא, כי אלא המצוות הראשונות

ב _____.

המורה: גם זה רעיון שכדאי לחשוב עליו.

עצרו וחישבו: מי לדעתכם צודק כאן?

המורה: לדעתי שכחתם מצוות חשובה מעין כמות, וכדי שנגלה אותה נקרא את המדרש הבא:

אמר ר' שמלאי תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה בסיני, בא דוד והעמידן על אחת עשרה, שנאמר ה' מי יגור באהלך הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו: לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרבו: נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד נשבע להרע ולא ימר: כספו לא נתן בנשך ושחד על נקי לא לקח עשה אלה לא ימוט לעולם: בא ישעיה והעמידן על שש, שנאמר הולך צדקות, ודובר מישרים, מואס בבצע מעשקות, נוער כפיו מתמוך בשוחד, אוטם אזנו משמוע דמים, עוצם עיניו מראות ברע (ישעיה לג טו), וכתוב בתריה (והוא) [הוא] מרומים ישכון מצודות סלעים משגבו, לחמו ניתן מימיו נאמנים (ישעיהו ל"ג טז), בא מיכה והעמידן על שלש, שנאמר הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלקיך (מיכה ו ח), בא עמוס והעמידן על שנים, שנאמר כי כה אמר ה' [וגו'] דרשוני וחיו (עמוס ה ד), בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר וצדיק באמונתו יחיה (חבקוק ב ד). [תנחומא שופטים]

שימו לב: מה המשותף לרוב המצוות שהוזכרו ברשימות השונות במדרש?

איזו מצווה נוספה כאן (שימו לב בעיקר לדברי מיכה וישעיהו)?

הביאו ראייה נוספת למרכזיותה של מצווה זאת מסיפורו של הלל והגר שבא ללמוד תורה על רגל אחת!

ואכן, חכמים דאגו להעביר את המסר של מרכזיותה של המצווה הזאת על ידי קריאת מגילת רות ביום מתן תורה, שהמצווה היחידה המופיעה בה

היא מצוות _____, וכדברי המדרש (לקח טוב):

5,40,30 40,10,1,200,6,100 200,80,60 400,6,200 400,200,90,70,2 50,40,7,2 50,400,40 5,200,6,400 75,200,6,400
 10,80,30 5,30,10,3,40,300 6,7 5,30,6,20 4,60,8 5,200,6,400,6 5,30,6,20 4,60,8

ועכשיו בואו ונעבור על הדמויות במגילה ונראה האם הם דמויות של חסד או לא:

1. דמות אלימלך:

ספר רות פרק א

וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה לְגִזּוֹר בְּשִׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֲמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מְחִלּוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרַתִּים מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי מוֹאָב וַיְהִיו שָׁם: הָאֵם אֱלִימֶלֶךְ הִיא אִישׁ חֲסֵד? נִמְקוּ!

רש"י: [למה אלמלך ירד מן הארץ?] עשיר גדול היה ופרנס הדור ויצא מארץ ישראל לחוצה לארץ מפני צרות העין שהיתה עינו צרה בעניים הבאים לדוחקו [לקחת ממנו צדקה] לכך נענש:

2. דמותה של רות:

ספר רות פרק א

בואו ננסה להבין את ההגיון במעשיה של רות, הרי באמת אין לה כל עתיד בארץ ישראל, וכמו שאומרת לה נעמי. יכול להיות שזוהי ההתלהבות של רות מדת ישראל, וכפי שאומרת רות: "עמך עמי ואלוקיך אלקי". אולם בהחלט יכולה להיות סיבה נוספת.

מה קורה לנעמי כשמגיעה לבית לחם: "ותלכנה שתייהם עד באנה בית לחם ויהי כבאנה בית לחם ותהם כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי: ותאמר אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא כי המר שדי לי מאד: אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה' למה תקראנה לי נעמי וה' ענה כי ושדי הרע לי:".

כל אנשי בית לחם יודעים עתה את מצבה הקשה של נעמי. האם מישוהו דואג לה? האם נערכת מגבית עבודה? התשובה היא ברורה:

האם נעמי תצא מביתה בשביל לאסוף צדקה ואוכל עבודה? גם כאן התשובה היא:

אם כן, מה היה קורה אם רות הייתה משאירה את נעמי לבד? _____

רות מוותרת על כל עתידה בשביל חייה של חמותה נעמי!!!

ספר רות פרק ג

ויאמר [בועז] מי את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת כנפך על אמתך [התחתן איתי] כי גאל [קרוב משפחה] אתה: ויאמר ברוכה את לה' בתי היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לקח אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר [אלא את מעדיפה אדם זקן כדי להמשיך את המשפחה]:

האם רות היא אשת חסד? נמקו! _____

3. דמותו של בועז

ספר רות פרק ב

ויאמר בועז [בעל השדה] אל רות [שבאה ללקוט מן השבולים] הלא שמעת בתי אל תלכי ללקט בשדה אחר וגם לא תעבורי מזה וכה תדבקין עם נערת: עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעו וצמת והלכת אל הפלים ושתית מאשר ישאבון הנערים: ויאמר לה בועז לעת האכל גשי הלא [לכאן] ואכלת מן הלחם וטבלת פתך בחמץ ותשכ מצד הקוצרים ויצבט לה קלי ותאכל ותשבע ותתר: ותקם ללקט ויצו בועז את נעריו לאמר גם בין הנערים תלקט ולא תכלימוה: וגם של תשלו [תפילו] לה מן הצבטים וצבטתם ולקטה ולא תגזרו בה: ותלקט בשדה עד הערב ותחבט את אשר לקטה ויהי כאיפה שבעים:

האם בועז הוא איש חסד? נמקו: _____

כדאי לדעת: חז"ל (תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צא/א) מזהים את בועז עם אבצן השופט מבית לחם: אמר רבה בר רב הונא אמר רב: אבצן זה בועז. מאי קא משמע לן [מה זה בא להשמיע לנו]? ... דאמר רבה בר רב הונא אמר רב: מאה ועשרים משתאות עשה בועז לבניו שנאמר: 'ויהי לו שלשים בנים ושלשים בנות שלח החוצה ושלשים בנות הביא לבניו מן החוץ וישפט את ישראל שבע שנים', ובכל אחת ואחת עשה שני משתאות אחד בבית אביו ואחד בבית חמיו, ובכולן לא זימן את מנוח. אמר כודנא עקרה במאי פרעא לי [פרדה עקרה, במה היא תחזיר לי]? תאנא: וכולן מתו בחייו!"

האם התנהגותו של בועז בתיאור של חז"ל דומה לתיאור במגילה, ואם יש הבדל מהו לדעתכם הגורמים לשינוי?

לפניכם טבלה. ציבעו אותה לפי המספרים של הדמויות: אם הדמות היא דמות של חסד צבעו בצבע כחול, ואם לא: צבעו באדום. מה כתוב כאן?

1	2	3	3	2	1	2	3	1	2	1	1	3	1	2	2	1	3	3	2	1	2	1	3	1	2
1	3	1	1	3	1	1	3	1	3	1	1	2	1	1	3	1	1	1	3	1	2	1	2	1	3

1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	3	1	3	1	1	2	1	1	1	2	1	3	1	3	1	3
2	3	1	1	3	1	1	2	1	2	3	2	1	1	1	3	1	3	2	3	2	1	3	2	2	1